

ΙΣΤΟΡΙΑ

Κρασί, Μαθηματικά και ένας ανέντιμος υπηρέτης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΕΤΡΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ

Το «ανεξήγητο» νέρωμα ενός σπάνιου κρασιού μέσα στο βαρέλι κι ένας μακρυχέρης υπηρέτης διαμορφώνουν έναν περίπλοκο μαθηματικό γρίφο που απαιτεί για την επίλυσή του μια σύνθετη μαθηματική εξίσωση, η επίλυση της οποίας έγινε αφορμή για την πιο γνωστή αναγεννησιακή διαμάχη μαθηματικών.

Ένα ποτήρι κρασί θα μπορούσε να διευθετήσει μια από τις μεγαλύτερες **διαμάχες** μεταξύ μαθηματικών, ωστόσο τελικά η **οινική παρουσία** στην όλη υπόθεση, περιορίζεται στον **γρίφο** που συνοψίζει το **ανυπέρβλητο** έως τότε εμπόδιο στην **εξέλιξη** των **μαθηματικών**.

Ο υπηρέτης κάποιου πλούσιου Βενετού εμπόρου τα χρόνια της ακμής της Γαλινοτάτης Δημοκρατίας, εντόπισε στο μεγαλοπρεπές κελάρι του αρχοντικού ένα γλυκόπιστο σπάνιο κρασί. Την πρώτη μέρα, κρυφά άδειασε στο φλασκί του τρεις πίντες από το βαρέλι και αντικατέστησε το κρασί με αντίστοιχη ποσότητα νερού. Μπήκε κρυφά στο κελάρι του αφέντη ακόμα δύο φορές, επαναλαμβάνοντας την κλοπή με το ίδιο σύστημα, μετατρέποντας σε ένα αντίστροφο «θαύμα» το κρασί σε νερό. Κάπως έτσι, το κρασί έχασε τη δύναμη και την περιεκτικότητά του στο μισό. Πόσες πίντες κρασί να υπήρχαν άραγε στο βαρέλι, πριν το βάλει στο μάτι ο υπηρέτης;

Παίρνοντας έμπνευση από το πνεύμα της εποχής του, ο μεγάλος Βενετός μαθηματικός Niccolò Tartaglia, έχει καταγράψει τον παραπάνω γρίφο στο πλέον γνωστό του έργο General Trattato di Numeri et Misura (Γενική Πραγματεία Αριθμών και Μέτρων). Η απάντηση στο γρίφο είναι 14,54 πίντες και ο τρόπος επίλυσης εμπίπτει στο ευρύτερο μαθηματικό έργο που άφησε παρακαταθήκη ο Tartaglia -ο ένας από τους δύο λόγους για τον οποίο μνημονεύεται μέχρι σήμερα από την παγκόσμια μαθηματική κοινότητα. Ο άλλος λόγος, είναι ο θερμός και πολυετής διαπληκτισμός του με τον έτερο μαθηματικό της Αναγέννησης, Μιλανέζο Gerolamo Cardano, πατέρα της θεωρίας των πιθανοτήτων. Εκ των υστέρων φάνηκε ότι η κόντρα των δύο αντρών θα μπορούσε να επιλυθεί εύκολα, καθότι οφειλόταν σε μια παρεξήγηση. Λίγο αναγεννησιακό κρασί θα μπορούσε να συμβάλει σε αυτό. Λέγεται πως μερικά χρόνια αφ' ότου ο Ταρτάλια εμπιστεύθηκε στον Cardano τη μέθοδο επίλυσης κυβικών εξισώσεων, ένας τρίτος μαθηματικός ανέπτυξε κι αυτός μια μέθοδο την οποία δημοσίευσε, κάτι που υποχρέωσε τον Cardano να προχωρήσει και ο ίδιος σε δημοσίευση. Η συγκεκριμένη μέθοδος επίλυσης των κυβικών εξισώσεων ονομάζεται πλέον μέθοδος Cardano-Tartaglia, όμως η αντιμαχία είχε ως αποτέλεσμα η αξιοπιστία του Tartaglia να πληγεί βαριά με συνέπεια να έχει πρόβλημα ευρέσεως εργασίας. Παρότι συνέχισε να ασχολείται με τα Μαθηματικά, πέθανε φτωχός το 1557 ή 1559 στη Βενετία. 🍷